

A SZERZŐRŐL

Harangi Szabolcs 1962-ben született Budapesten. A budapesti Petőfi Sándor Gimnázium után az Eötvös Loránd Tudományegyetem földtudományi szakán tanult, ahol 1986-ban geológus diplomát szerzett. Ezt követően az ELTE Kőzetan-Geokémiai Tanszékén tudományos ösztöndíjas. 1990-ben részt vett egy mainzi vulkanológiai konferencián, ami fordulópontot jelentett tudományos gondolkodásában. Az ott szerzett vulkanológiai élmények hatására munkatársával, Szabó Csabával 1991-ben elindították az ELTE vulkanológiai terepgyakorlatait, amit 1992-től már egymaga szervezett. 1992-ben önálló vulkanológia kurzust indított az ELTE geológushallgatói számára, és egyre több diák vulkanológiai kutatási témáját vezette. Közben – a Mecsek-hegységi alsó-kréta vulkáni kőzetek geokémiai és sokváltozós matematikai feldolgozásáról írt dolgozatával – 1992-ben egyetemi doktori fokozatot szerzett. Két évvel később már a földtudomány kandidátusa. Témája még mindig a Mecsek-hegység vulkáni kőzetei, melyek eredetét kvantitatív modellszámításokkal rekonstruálta. Mindezek után tudományos főmunkatársként dolgozott a Kőzetan-Geokémiai Tanszéken, és kutatásában egyre nagyobb teret kaptak a vulkanológiai vizsgálatok. Diákjaival a Balaton-felvidék (ezen belül elsősorban

Tihany) és a Kemenesalja (Ság-hegy, Kissomlyó, Sitke) egykori vulkánjait tanulmányozták, ahol a modern vulkanológiai megközelítést és nevezéktant használva sikerült rekonstruálniuk a kitörési folyamatokat. A továbbiakban a szerző munkái a Visegrádi-hegység és a Bükkalja vulkáni képződményeire koncentráálódtak. Kialakult benne a „forrástól a felszíni folyamatig” szemlélet, azaz a vulkáni működés megértésében nagy hangsúlyt fektetett és fektet azóta is a magmaképződés okának feltárására, továbbá arra, hogy milyen lemeztektonikai kapcsolata van a térségünkben zajlott vulkáni működéseknek. 2002-ben habilitált az ELTE-n, majd 2004-ben megszerezte az Magyar Tudományos Akadémia doktora fokozatát is. 2003-tól az ELTE Kőzetan-Geokémiai Tanszékének vezetője, 2006-ban egyetemi tanári címet kapott. 2013-tól egy sikeres akadémiai pályázat alapján öt éves futamidővel vezeti a több fiatal szakembert foglalkoztató MTA-ELTE Vulkanológiai Kutatócsoportot. Kutatásai 2005-től a térség egyre fiatalabb vulkáni képződményei felé fordultak. Fiatal munkatársaival a Kárpát-Pannon térség legutolsó vulkáni működéseinek kőzeteit fogja vállalóra, ezen belül elsősorban a Tusnád melletti Csomád vulkáni működését igyekszik jobban megérteni.

Az összegyűjtött megfigyelések és adatok alapján a vulkáni kitörések esetleges felújulására is következtetni lehet. Kutatómunkájában egyre inkább a magmakamra folyamatokat állítja középpontba, azaz a vulkáni kőzetek ásványainak megjelenése és összetétele alapján igyekszik diákjaival feltárni a tűzhányók alatt lejátszódó folyamatokat és a vulkáni kitörések okait.

A tudományos kutatómunka mellett 2000. óta nagy hangsúlyt fektet a tudományos ismeretterjesztésre. Elkészítette a Celldömölk melletti Ság-hegy vulkán parkjának tervét, amiből 2007-ben egy sikeres turizmusfejlesztési pályázat született. Ötletgazdája és kidolgozója a Kemes Vulkán Park projektnek, aminek kivitelezése 2010-ben indult. Habár eredeti, látványos attrakciókat tartalmazó tervei nem valósulhattak meg a megrendelő váratlan elállása miatt, a térség első interaktív vulkanológiai ismeretterjesztő látványosságá 2013-ban megnyitotta kapuit.

Vallja, hogy egy vulkán természetének és állapotának jellemzése csak úgy lehetséges, ha a forrástól a felszínig vizsgáljuk és igyekszünk megérteni a kitöréseket előidéző folyamatokat. Friss kutatási eredményei alapján javasolta, hogy a vulkánok állapotának besorolásában egy új kategória is legyen, mégpedig a potenciálisan aktív magmatározóval rendelkező tűzhányók csoportja. Ezzel megfelelőképpen jellemezhetők az utoljára több, mint 10 ezer éve működött vulkánok is (ezekre nem lehet alkalmazni a potenciálisan aktív besorolást), amelyek esetében a vizsgálatok azt jelzik, hogy van alattuk még olvadéktartalmú magmakamra és nincs kizárva jövőbeli kitörésük.

Minderre nem kerülhetett volna sor ötlete, kezdeményezése és közel egy évtizedes munkája nélkül. 2004-ben „Hogyan működnek a vulkánok” címmel ismeretterjesztő füzetet írt gyerekeknek. Ugyanebben az évben feleségével, a szintén geológus Lukács Rékával, kiállításuk nyílt „Láva – fotó és kőzetkiállítás” címmel az ELTE Természetráji Múzeumában. 2006-tól kezdve folyamatosan részt vesz a Kutatók Éjszakája rendezvényein, ahol a „Vulkán Nap” műsoruk rendszeresen több száz érdeklődőt vonz. Előadásaiban a történelmi időkben zajlott vulkáni működések társadalmi hatásait, történelemformáló szerepüket elemzi, hangsúlyozva, hogy az emberek nincsenek felkészülve a vulkáni működések távoli hatásaira. Az elmúlt években egyre több vulkánbemutató ismeretterjesztő műsort szervez és rendez diákjaival, ahol kísérletekkel, szerepjátékokkal és játszóházzal mutatják be a vulkáni működés sokszínűségét. A 2010. márciusában megalapított Tűzhányó blog szerkesztője és vezető írója. A családban öt gyermeke természetesen szintén be van oltva a természet, és ezen belül a vulkánok szeretetével.

Harangi Szabolcs